

نکات کلیدی فصل اول

مجموعه اختیارات و امتیازاتی که افراد جامعه براساس روابط و مناسبات خود به دست می آورند حقوق نامیده می شود.

حقوق اساسی جزء حقوق عمومی داخلی است.

منابع حقوق اساسی تقسیم می شوند به منابع خاص و منابع عام.

قوانین از نظر سلسله مراتب عبارتند از :

اول. قانون اساسی

دوم . قوانین عادی مصوب مجلس

سوم . آیین نامه ها و بخشنامه های قوه ی مجریه و نهادهای مربوطه

ویژگی های قانون:

اول. کلی بودن

دوم . الزامی بودن

سوم . داشتن ضمانت اجرا

چهارم . داشتن قلمرو

ویژگی های ضروری قانون اساسی :

تعیین نوع حکومت و ارکان آن، بیان اصول کلی، کلی بودن، انطباق با مبانی اعتقادی و فرهنگی جامعه، قابلیت اجرا، وضوح و شفافیت، پیش بینی بازنگری در قانون اساسی، پیش بینی مفسر قانون اساسی، عدم تعارض درونی، برتری بر دیگر قوانین .

منظور از منابع عام ، منابعی است که حقوق اساسی مستقیماً از آن تغذیه می کند.

در ایران، قرآن از منابع خاص حقوق اساسی و اساسی ترین منبع آن است.

منابع خاص حقوق اساسی در جمهوری اسلامی ایران :

سنت یا قول ، فعل و تقریر پیامبر (ص) و امامان معصوم (ع) ، عقل ، اجماع ، نظریه های تفسیری شورای نگهبان ، مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام ، شورای عالی امنیت ، شورای عالی انقلاب فرهنگی .

منابع عام حقوق اساسی در ایران :

قانون اساسی ، قوانین عادی ، دستورهای رئیس دولت ، رای مستقیم مردم ، رویه قضایی ، دکترین ، آیین نامه های داخلی مجلس و عادات و رسوم .

انواع قانون اساسی :

اول. قانون اساسی مدون و غیر مدون

قانون اساسی مدون به قانونی گفته می شود که با تشریفات خاص به تصویب مجلس موسسان یا مجمع صلاحیت دار رسیده باشد و به عنوان قانونی برتر و با دوام ساختارهای کلی کشور را مشخص کند و هر کجا که لازم باشد بتوان به مواد یا اصول آن با ذکر شماره استناد کرد .

قانون اساسی غیرمدون بدین معناست که متن مشخص مصوب و فصل بندی شده ای در یک کشور وجود نداشته نباشد تا بتوان آن را قانون اساسی خواند .

نکته : در حال حاضر تمام کشورهای دنیا به جز انگلستان دارای قانون اساسی مدون هستند .

دوم . قانون اساسی انعطاف پذیر و انعطاف ناپذیر

قانون اساسی انعطاف پذیر (نرم) قانونی است که تشریفات مربوط به بازنگری آن با قوانین عادی هیچ تفاوتی ندارد و همانند آن آسان و ساده است به گونه ای که متصدیان امور حکومتی به سهولت می توانند آن را تغییر دهند .

قانون اساسی انعطاف ناپذیر (سخت) قانونی است که تشریفات مربوط به بازنگری آن با قوانین عادی تفاوت داشته و بلکه مشکل تر است تا قانون گذار نتواند به راحتی در آن دخل و تصرف کند .

سوم . قانون اساسی با متن واحد و متعدد

چهارم . قانون اساسی با ارزش واحد و متفاوت اصول

پنجم . قانون اساسی سکولار و قانون اساسی مذهبی

ششم . قانون اساسی اعطایی ، نیمه اعطایی و مردم سالار